

konkursu již povolena nucená dražba nemovitosti, v níž proveden byl odhad i movitostí jako příslušenství před vyhlášením konkursu. V souzeném případě jest skutková podstata jiná nežli skutková podstata tvořící předmět onoho rozhodnutí nejvyššího soudu, ana dovolací rekurentka sama připouští, že se o nemovitostech nevede nyní žádné dražební řízení. Mohl by tedy správce konkursní podstaty podle onoho názoru nejvyššího soudu zbaviti movité věci povahy příslušenství a zciziti je samostatně. Avšak před vyhlášením konkursu ze dne 20. června 1933 byla rekurentce usnesením téhož okresního soudu ze dne 30. září 1932 povolena vnucená správa oněch nemovitostí, která dosud zrušena není a i tu jest použití obdobně zásady vyslovené ve zmíněném rozhodnutí nejvyššího soudu. Neboť zavedením vnucené správy nemovitosti nabývá vymáhající věřitel věcného práva na uspokojení své vykonatelné pohledávky z přebytku výtěžků (§§ 104, 218 odst. 2 ex. ř. a § 29 kn. z.), které působí proti všem věřitelům i proti konkursním věřitelům, an vymáhající věřitel jest oddělným věřitelem (§§ 12, 50, 51, 52 konk. ř. čís. 64/31 sb. z. a n.). Vnucený správce jest podle § 109 ex. ř. oprávněn ke všem opatřením, která s sebou přináší řádné hospodaření a musí učiniti vše, čeho jest zapotřebí k udržení nemovitosti, jejího hospodářského stavu a k řádnému těžení užitků, k čemuž potřebuje i příslušenství. Dlužníku jest zakázáno nakládati s výtěžky vnucené správy, předsebráti změny, které by výnosnost nemovitosti snižovaly, není však obmezen ve svém vlastnictví a může i zciziti částky svého vlastnictví, pokud tím nejsou dotčeny výtěžky nemovitostí. Z toho plyne, že dlužník nesmí, dokud není vnucená správa zrušena, zbaviti movité věci určené za příslušenství nemovitosti této povahy, jestli by tím byly poškozeny výtěžky z nemovitosti a nemůže tak učiniti proto ani správce konkursní podstaty dlužníkovy. Že by v souzeném případě samostatný konkursní prodej movitých věcí tvořících příslušenství nemovitosti v době zavedení vnucené správy měl tento neblahý účinek, plyne z toho, že vnucený správce pronajal mrtvý a živý inventář spedičního podniku dlužníkovy provozovaného na oněch nemovitostech spediteru K. K. a exekuční soud tuto smlouvu schválil. Okresní soud v B. ovšem v usnesení ze dne 4. října 1934 vyloučil movité věci, o něž nyní jde, z příslušenství v dražbě jsoucí nemovitosti a usnesení to se stalo pravoplatným. Na toto usnesení se však nemůže správce konkursní podstaty odvolávati, poněvadž tenkrát nešlo o otázku, zda vnucená správa nemovitosti jest překážkou prodeje movitých věcí tvořících příslušenství nemovitosti a návrh podle § 122 odstavec (3) konk. ř. čís. 64/31 sb. z. a n. nebyl učiněn.

Čís. 14596.

K § 27 zákona o pojišťovací smlouvě.

Pojistitel nemůže si z náhradové pohledávky pojistníkovy, již si dal poškozený podle § 308 ex. ř. přikázati, sraziti zadržené dospělé premie i z jiných pojišťovacích smluv pojistníkových.

(Rozh. ze dne 5. října 1935, R I 786/35.)

Žalobce byl zraněn automobilem Jana N-a, jenž jest u žalované pojišťovny pojištěn proti povinnému ručení. Podle pravoplatného rozsudku krajského soudu v P. byla mu proti N-ovi přisouzena náhrada v obnosu 10.449 Kč 10 h s 5% úroky. Náhradu tu vymáhal žalobce proti N-ovi exekucí zabavením jeho nároků proti žalované pojišťovně a přikázáním mu jich k vybrání. Podle tvrzení žalobce má on ve smyslu § 127 zákona o pojišťovací smlouvě zákonné právo zástavní na pohledávce pojistníkově proti pojišťovně, při čemž ovšem má pojišťovna podle § 27 uvedeného zákona právo sraziti si prémii z téže smlouvy pojišťovací v době nehody splatnou, kterou jí pojistník dluhoval, jakož i státní poplatky, po jichž odečtení činí pohledávka pojistníkově proti žalované 11.942 Kč 30 h. Proti žalobě na zaplacení přisouzené pohledávky v omezené výši 8.383 Kč 80 h namítla žalovaná pojišťovna, že žalobci nenáleží žádná pohledávka, neboť žalovaná má proti Josefu N-ovi pohledávku za dlužné premie z deseti pojišťovacích smluv jeho ve výši 25.586 Kč. Výše této pohledávky je nesporná. P r v ý s o u d žalobu zamítl. O d v o l a c í s o u d uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí. D ů v o d y: Soudce procesní zamítl žalobu a to z důvodu, že dal za pravdu žalované a že připouští, že tato jest oprávněna ke kompensaci podle §§ 127, 27 pojišťovacího zákona. Soud odvolací nesdílí právní názor procesního soudce. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí čís. 10974 sb. n. s. zaujal zásadní stanovisko k výkladu ustanovení § 127 pojišťovacího zákona. Podle něho postihuje zákonné zástavní právo, jež při odpovědnostním ručení přísluší poškozenému, pojistnou sumu, jak jest v době pojistné příhody, tudíž pojišťovatel může z pojistné sumy zadržeti si premie, které v čas pojistné příhody a tedy i vzniku zástavního práva již dospěly a o něž se tudíž pojistná hodnota přirozeně snižuje, nikoliv však také premie v ten čas ještě nedospělé, k jichž úhradě pojistná hodnota podle toho, co uvedeno, neslouží a použita býti nesmí. Není proto v této příčině přípustné ani započtení jako skutečnost zrušující závazek. Tím spíše nelze kompenzovati, jak se stalo v daném případě, proti nároku z jediné smlouvy též premie z více odlišných pojišťovacích smluv. Příčí se tak přímo jasnému ustanovení § 27 pojišťovacího zákona, jenž jest odchylkou ustanovení § 1438 obč. zák. Vznikem zákonitého zástavního práva vstoupila na místo pojištěnce osoba nová, totiž poškozený, proti němuž zásady kompensace jsou na místě toliko potud, pokud je zákon připouští. To zákon stanoví jen v § 27 o smlouvě pojistné jenom ohledně platných premií z téže pojišťovací smlouvy. Soudce procesní vycházeje z jiného právního názoru přesně nezjistil výši žalované pohledávky, její oprávněnost co do výše vůči žalované se zřetelem na přípustnou kompensaci premií v rozsahu shora uvedeném. Odvolací soud rozsudek v odpor vzatý podle § 496 čís. 2 a 3 c. ř. s. proto zrušil a uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí.

N e j v ý š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

V rozhodnutí čís. 10974 sb. n. s. bylo pouze vysloveno, že pojišťovatel si může z náhradové pohledávky pojistníkovy proti poškozenému,

jenž uplatnil své přednostní zákonné právo k ní podle § 127 zákona o pojišťovací smlouvě, dav si pohledávku tu přikázati podle § 308 ex. ř., sraziti zadrželé premie, které dospěly v době nastalé pojistné příhody a tedy v době vzniku zástavního práva. Tento názor, jehož se přidržel i odvolací soud, není potírán a jest při něm setrvati. V souzené věci jde však o jinou otázku, zda totiž si může pojistitel v takovém případě sraziti zadrželé dospělé premie i z jiných pojišťovacích smluv pojistníkových. Jest přiznati, že ustanovení § 27 zákona o pojišťovací smlouvě čís. 501/17 ř. z. na souzený případ nedopadá. Neboť ustanovení to rozšiřuje výjimečně bez vzájemnosti pohledávek započtení (§ 1438 obč. zák.) splatných premií a jinakých pohledávek příslušejících pojistiteli z téže pojistné smlouvy, třebaš plnění tohoto nedluhuje pojistníku, nýbrž o s o b ě t ř e t í. Takovými třetími osobami jsou ty, jež mají přímý nárok na plnění proti pojistiteli z pojišťovací smlouvy, jako obmyšlený podle § 132 odstavce (1), 157, 69 odstavec (3) zákona o pojišťovací smlouvě čís. 501/17 ř. z., dále pak zástavní věřitel při požárním pojištění budovy podle § 82 odstavec (1), případně osoby podle § 88 oprávněné a osoby vstoupivší podle § 150 zmíněného zákona v životní pojištění. K nim však nepatří poškozený uplatňující své zákonné přednostní právo na náhradovou pohledávku pojistníkovu podle § 127 zmíněného zákona, poněvadž ono má proti pojistiteli jen účinek stavení placení a nezakládá přímý nárok z pojišťovací smlouvy proti pojistiteli, neboť poškozený může po pojistiteli žádati plnění teprve až si dá náhradovou pohledávku pojistníkovu přikázati k vybrání podle § 308 ex. ř. Jest proto otázku započtení řešiti v souzeném případě podle všeobecných ustanovení §§ 1438 a násl. obč. zák. Než přes to není pojistitel oprávněn si sraziti z náhradové pohledávky také zadrželé a v době vzniku zástavního práva poškozeného dospělé premie z jiných pojišťovacích smluv pojistníkových, i kdyby měly obě pohledávky, jak pohledávka náhradová, tak pohledávka premiová plynoucí z jiných pojišťovacích smluv všechny náležitosti pro započtení podle §§ 1438 a násl. obč. zák. Neboť jest hleděti na zvláštní povahu pojišťovací smlouvy a na účel zákonných ustanovení o ní. Účelem § 127 zákona o pojišťovací smlouvě jest chrániti poškozeného proti věřitelům pojistníkovým. Oněmi věřiteli jest rozuměti i pojistitele samého, pokud tento má proti pojistníkovi ještě jiné vzájemné pohledávky, plynoucí z jiných právních důvodů nežli smlouvy o pojištění odpovědnostním. Jinak by si mohl započísti pojistitel své vzájemné pohledávky i ze zcela jiných smluv nežli ze smlouvy pojišťovací a tím by mařil vymáhání odškodného poškozeným a účel § 127 zákona o pojišťovací smlouvě a podporoval by tím pojistníka v maření zástavního práva poškozeného. Tento náhled jest dotvrzen i tím, že poškozený jest oprávněn podle § 127 odstavec (2) zákona o pojišťovací smlouvě uplatniti své zákonné právo i proti konkursní podstatě pojistníkově, pokud ovšem pojistitel pojišťovací smlouvu nevypověděl (srovnej § 21 odstavec (2) zákona o pojišťovací smlouvě) a správce konkursní podstaty od smlouvy neodstoupil (§ 23 konk. ř. čís. 64/31 sb. z. a n.). Tu tvoří náhradová pohledávka zvláštní podstatu konkursní (§§ 13 odst. (1) a 51 kon. ř.), z níž jest předem uspokojiti poškozeného (§ 52 odstavec (2) konk. ř.). Premie dospělé neb za konkursu dospívající tvoří pohledávky za podstatou (§ 49 čís. 3

konk. ř.) a musí býti uhrazeny podle § 50 odstavec (1) konk. ř. z podstaty, na kterou se vztahují. Z toho plyne, že ze zvláštní podstaty sestávající z náhradové pohledávky lze uspokojiti jen premie ze smlouvy o pojištění odpovědnostním a nikoliv premie z jiných pojišťovacích smluv. Jak již bylo uvedeno ve zmíněném rozhodnutí nejvyššího soudu, tvoří náhradová pohledávka zvláštní fond, který má právní a hospodářský účel, aby poškozený došel z něho neztenčené úhrady do výše způsobené mu škody. Z podobné úvahy vycházel i zákonodárce při § 27 zákona o pojišťovací smlouvě maje za to, že dospělá premie plynoucí ze smlouvy o pojištění odpovědnostním lpí i na plnění pojistitelově a jest nepatrnou proti plnění, a proto připustil i započtení proti osobě třetí (viz vysvětlivky min. spravedlnosti z r. 1915 str. 40 a Dr. Ehrenzweig: Die Rechtsordnung der Vertragsversicherung 1929 str. 93). Nemůže proto toto účelové jmění býti zatíženo vzájemnými pohledávkami, které s ním nejsou v žádné právní a skutkové souvislosti. Tomu není na závadu, že zákon rozšířil v § 27 započtení na pohledávky postrádající vzájemnosti a neobmezil výslovně započtení jen na premie ze smlouvy o odpovědnostním pojištění proti poškozenému, neboť to plyne již z účelu zákonného zástavního práva pojistníkova. Neodpovídá ani zásadě o poctivosti styku vyslovené v § 914 obč. zák., když pojistitel nevymáhá splatné premie z různých pojišťovacích smluv po pojistníkovi, ani smlouvy závčas^o nezrušuje a v případě pojistné příhody se snaží přesunouti veškeré své vzájemné pohledávky za pojištěncem na poškozeného uplatnivšího své zástavní právo k náhradní pohledávce. Bezpodstatným jest proto jak poukaz na rozhodnutí uveřejněná ve sbírce Glaser-Unger a Walter-Pfaff o době vzniku a založení pohledávky pro její schopnost k započtení, o přípustnosti započtení proti postupníkovi a bezpředmětnou jest úvaha, že totéž platí i při započtení s pohledávkou zatíženou právem zástavním; rovněž je bezpodstatným poukaz na rozhodnutí nejvyššího soudu z 25. ledna 1934 Rv III 52/34 (správně Rv III 52/33) uveřejněné pod čís. 1564 úr. sb., jež se započtení premií vůbec netýká a netřeba se zabývat ani otázkou, jak by věc dopadla, kdyby pojistník byl toutéž pojišťovací smlouvou pojištěn proti škodám z provozu více silostrojů, poněvadž o takový případ nejde. Souzenou věc nelze na roveň klásti případu, kde pojistník vůbec pojištěn nebyl, poněvadž tu jde o jinou skutkovou podstatu a nemůže na shora vysloveném názoru nic změnit ani úvaha dovolatelčina o zásadách aekvity života hospodářského, když výklad a účel zákona tomu brání.

Čís. 14597.

K výkladu vl. nař. 142/34 a 258/34 Sb. z. a n.

Nemůže-li býti použito § 1 vl. nař. 142/34, nelze povolit ani přerušování sporu odle § 3 vl. nař. čís. 142/34.

(Rozh. ze dne 5. října 1935, R II 403/35.)

Žalovaný, zemědělec ve smyslu § 6 vl. nař. čís. 142/34 sb. z. a n., navrhl, by byl proti němu vedený spor podle § 3 vl. nař. čís. 142/34 sb.